

**Manisa Mebusu Yunus Muammer Alakant'ın, Dahilî Nizamnamenin
174 ncü maddesinin tefsiri hakkında tavriri ve Teşkilâtı
Esasiye Encümeni mazbatası (4/193)**

29 . III . 1956

T. B. M. M. Yüksek Reisliğine

Dahilî Nizamnamenin 174 ncü maddesinin tefsirine ait esbabı mucibe lâyihası ile karar suretini leffen sunuyorum.

Encümen ve Umumi Heyette müzakeresi için gereğinin ifasını arz ve rica ederim.

Manisa Mebusu
Muammer Alakant

ESBABI MUCİBE LÂYİHASI

T. B. M. Meclisi tarafından teşkil olunan tahkikat encümenlerinin vazifelendirdiği tâli encümenlerinin şahidolarak dinlemek istediği kimseleri tevkif etmek salâhiyetini haiz olduğu kanaatinde buldukları görülmektedir. Halbuki Dahilî Nizamnamesinin 174 ncü maddesi «bu encümen» tâbiriyle bu salâhiyeti tahkikat encümenine hasr ve tahsis etmiştir. Anayasa ve kanunların vücut ve salâhiyet verdiği bu müesseselerin ise salâhiyetlerini devir ve ferağ etmeleri caiz değildir.

T. B. M. Meclisi Dahilî Nizamnamesinin 174 ncü maddesinin tefsirine ait karar

Büyük Millet Meclisince teşkil olunan tahkikat encümenlerinin vazifelendirdikleri tâli encümenlerin, gelmiyen ve şahadetten imtina eden şahitler hakkında tevkif kararı vermek salâhiyetini haiz oldukları kanatinde görülmektedir.

Halbuki mezkûr nizamnamenin 174 ncü maddesinin 2 nci fıkrası «Bu encümen vekilleri istievab edebileceği gibi hariçten herkesi şahit ve ehlihibre sıfatıyla dinlemek salâhiyetini haizdir. Davet olunan şahitlerin icabetleri mecburi olup haklarında Usulü Muhakematı Cezaiyede mevzu ahkâm tatbik olunur.» hükmü ile tahkikat encümenine şahit ve ehlihibre celp ve istievabına ve haklarında Ceza Muhakemeleri Usulü Kanununun hükümlerini tatbika salâhiyet vermekte ve «bu encümen» tâbiriyle de salâhiyetli müesseseyi tâyin ve tasrih etmektedir. Varlık ve salâhiyetlerini Anayasa ve kanundan alan müesseselerin bu salâhiyetlerini muvakkaten de olsa başka organ ve müesseselere devir ve ferağ edemeyecekleri hukukî esaslardandır. Bu itibarla şahit ve ehlihibreyi tevkif salâhiyetlerinin ancak tahkikat encümeninde bulunduğunun ve tâli encümende bu salâhiyetin mevcud olmadığının tebyin ve tavzihi zmnında Dahilî Nizamnamenin 174 ncü maddesinin tefsiri muvafık görülmüştür.

Teşkilâtı Esasiye Encümeni mazbatası

T. B. M. M.

Teşkilâtı Esasiye Encümeni

Esas No. 4/193

Karar No. 3

29 . XI . 1956

Yüksek Reisliğe

Büyük Millet Meclisi Dahili Nizamnamesinin 174 nci maddesinin tefsiri talebiyle Manisa Mebusu Yunus Muammer Alakant tarafından verilip encümenimize havale buyurulan tefsir tetkik ve müzakere edildi :

Büyük Millet Meclisince tahkikata memur edilen Teşkilâtı Esasiye ve Adliye encümenlerinden mürekkep Muhtelit Encümenin ve yine Meclisi Âlinin kararına uyularak Muhtelit Encümen tarafından seçilen ve tahkikat işiyle vazifelendirilen Tâli Encümenin salâhiyeti, Meclisçe ve Muhtelit Encümence takyit ve tahdid edilmiş olmadıkça tahkikat hâkiminin haiz olduğu salâhiyetle aynıyet ifade etmesi gerekir. Çünkü : Nihai karara vüsul için bütün delillerin toplanması nâkıs bir salâhiyetle mümkün olamaz. Esasen şahitlerin celp ve istimai ve davete icabet etmeyenler veya bildiklerini ifadeden imtina edenler hakkında Ceza Muhakemeleri Usulü Kanununda mevzu müeyyidelerin tatbiki hususunda tahkikat hâkimine kanunen verilmiş olan salâhiyetin tahkikata memur encümenlerde mevcudiyetini Dahili Nizamnamenin 174 nci maddesi tasrih etmiş bulunmaktadır. Yüksek Meclisin irade ve tasarrufuna dayanılarak vazifelendirilen Tâli Encümen salâhiyetinin, Meclis ve Muhtelit Encümen kararlarında bir gûna takyit mevcud olmadığı halde tahdidi cihetine gidilmesine gerek amelî ve gerek nazari noktadan hiçbir fayda mülâhaza edilemeyeceği ve bilâkis hakikata vusul hususunda müşkülât yaratacağı zâhirdir.

Şahitler hakkında Ceza Muhakemeleri Usulü Kanununda mevcut müeyyidelerin sadece davete ademi icabet hususuna hasrını düşünmek, bir kül teşkil eden hükmün mâna ve medlûlüne muğayir olacağı gibi böyle bir telâkkinin, hukuk ve adalet mantığı ile de telifi müşküldür.

Muhtelit Encümenin, hakikatı ifadeden çekinen şahidin tevkifine karar verebileceğinde te-

reddüdedilmediğine ve Muhtelit Encümen tarafından tahkikata memur edilen Tâli Encümene mutlak salâhiyet verilmiş bulunduğuna göre Muhtelit Encümene ve dolayısıyla Büyük Meclise izafeten ve niyabeten tevkif salâhiyetini haiz olacağını tabii bir netice olarak kabul etmek lâzımgelir.

Muhtelit Encümen zabıtlarının tetkikinden de anlaşılacağı üzere Tâli Encümenin şahit dinlemek hususundaki salâhiyeti tam ve kâmil bulunduğundan bunun icabettirdiği kanuni tedbirleri alamıyacağı yolunda bir mülâhaza kül teşkil eden bir yetkinin, kanuni hiçbir mesnet gösterilmeksizin tecezzisine yol açmış olur ki, bu, hukukta itlakın kemaline masrufiyeti kaidelerini ihlâl e müntehi bir düşünüş yaratır.

Binaenaleyh, Muhtelit Encümenin haiz olduğu kabul edilen tevkif salâhiyetini kendisine niyabeten ve mutlak bir salâhiyetle teçhiz edilerek vazife ifasına memur edilen Tâli Encümenin de kullanabileceği kanaatiyle tefsire mahal görülmediğine karar verilerek keyfiyet Umumi Heyetin tasvibine arz olunmak üzere Yüksek Reisliğe takdim kılndı.

Teşkilâtı Esasiye En.

Reisi
Manisa
M. Tümer

Kâtip
İzmir
İ. Sipahioğlu

İstanbul
C. Türkgeldi

İsparta
Z. H. Velibeşe

Ordu
F. Ertekin

Bu M. Muharriri
Yozgad
İ. Aktürel

Afyon K.
Muhalifim
K. Özçoban

İzmir
M. A. Sebük

Ankara
R. Eren